

Wybory do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej 13 października 2019 r.

Szkolenie członków obwodowych komisji wyborczych

Część II Ustalenie wyników głosowania

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

USTALENIE WYNIKÓW GŁOSOWANIA I SPORZĄDZENIE PROTOKOŁÓW GŁOSOWANIA W OBWODZIE

2

Informacje wstępne

Czynności związane z ustaleniem wyników głosowania w obwodzie i sporządzeniem protokołów głosowania OKW wykonuje wspólnie, wszyscy obecni członkowie w liczbie co najmniej 2/3 składu OKW.

Nie jest dopuszczalne tworzenie z członków OKW grup roboczych, które wykonywałyby oddzielnie czynności po zakończeniu głosowania.

USTALENIE WYNIKÓW GŁOSOWANIA I SPORZĄDZENIE PROTOKOŁÓW GŁOSOWANIA W OBWODZIE

3

Informacje wstępne

Należy mieć na uwadze, że:

- **liczby w protokole głosowania wpisuje się w kratkach zaczynając od prawej strony, czyli tak, aby ostatnia cyfra wpisywanej liczby wypadła w ostatniej kratce z prawej strony;**
- **jeżeli ustalona przez komisję liczba wynosi zero, w ostatniej kratce z prawej strony należy wpisać cyfrę „0”;**
- **nie wolno zostawiać niewypełnionej kratki lub dokonywać wykreślenia kratki przeznaczonej na dane liczbowe.**

ROZLICZENIE KART DO GŁOSOWANIA

Czynności wykonane przed otwarciem urny

4

OKW wypełnia odrębnie projekty protokołu głosowania wykorzystując w tym celu odpowiednie formularze protokołu – dostarczone po 4 egz.

OKW wypełnia informacje o komisji i głosowaniu w wyborach do Sejmu RP:

WYBORY DO SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ ZARZĄDZONE NA DZIEŃ 13 PAŹDZIERNIKA 2019 R.										
Kod terytorialny gminy (dzielnic w m.st. Warszawie)	1	6	0	1	0	1	Nr obwodu głosowania			1
Siedziba Obwodowej Komisji Wyborczej (adres)		Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji								
Gmina/D zielnica	Brzeg		Powiat	brzeski			Województwo	opolskie		
Okręg wyborczy nr	2	3	Okręgowa Komisja Wyborcza w/we*)				Opolu			

PROTOKÓŁ GŁOSOWANIA W OBWODZIE NA LISTY KANDYDATÓW NA POSŁÓW

Głosowanie rozpoczęło się w dniu 13 października.. 20..19.. r. o godz. 7.00 i trwało do godz. .21.00...

ROZLICZENIE KART DO GŁOSOWANIA

Czynności wykonane przed otwarciem urny

5

OKW wypełnia informacje o komisji i głosowaniu w wyborach do Senatu RP:

WYBORY DO SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ ZARZĄDZONE NA DZIEŃ 13 PAŹDZIERNIKA 2019 R.											
Kod terytorialny gminy (dzielnic w m.st. Warszawie)	1	6	0	1	0	1	Nr obwodu głosowania				1
Siedziba Obwodowej Komisji Wyborczej (adres)		Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji									
Gmina/ Dzielnica	Brzeg		Powiat		brzeski		Województwo		opolskie		
Okręg wyborczy nr		5	5	Okręgowa Komisja Wyborcza w/we*)			Opolu				

PROTOKÓŁ GŁOSOWANIA W OBWODZIE NA KANDYDATÓW NA SENATORA

Głosowanie rozpoczęło się w dniu 13 października.. 20..19.. r. o godz. 7.00 i trwało do godz. .21.00...

ROZLICZENIE KART DO GŁOSOWANIA

6

Czynności wykonane przed otwarciem urny – pkt 76 Wytycznych PKW

OKW wypełnia protokół głosowania przestrzegając następujących zasad:

- 1/ w pkt 1 właściwego protokołu głosowania wpisuje się **ustaloną przed rozpoczęciem głosowania liczbę otrzymanych kart do głosowania (uwzględniając liczbę kart otrzymanych z rezerwy), odrębnie w wyborach do Sejmu i do Senatu;**

I. ROZLICZENIE SPISU WYBORCÓW I KART DO GŁOSOWANIA

1	Liczba otrzymanych przez obwodową komisję wyborczą kart do głosowania, ustalona po ich przeliczeniu przed rozpoczęciem głosowania z uwzględnieniem ewentualnych kart otrzymanych z rezerwy			8	1	0
---	---	--	--	---	---	---

Uwaga!

Liczby otrzymanych kart do głosowania w wyborach do Sejmu RP i do Senatu RP **mogą być różne.**

ROZLICZENIE KART DO GŁOSOWANIA

7

Czynności wykonane przed otwarciem urny – pkt 76 Wytycznych PKW

- 2/ w pkt 2 protokołu wpisuje się **ustaloną na podstawie spisu wyborców** liczbę wyborców uprawnionych do głosowania w chwili zakończenia głosowania łącznie z osobami dopisanymi przez OKW w trakcie głosowania na dodatkowym formularzu;

2	Liczba wyborców uprawnionych do głosowania (umieszczonych w spisie, z uwzględnieniem dodatkowych formularzy) w chwili zakończenia głosowania			9	0	0
---	---	--	--	---	---	---

Uwaga!

Liczby uprawnionych do głosowania w wyborach do Sejmu i do Senatu muszą być równe.

ROZLICZENIE KART DO GŁOSOWANIA

Czynności wykonane przed otwarciem urny – pkt 76 Wytycznych PKW

8

3/ w pkt 3 protokołu wpisuje się liczbę przeliczonych niewykorzystanych kart do głosowania, ustaloną odrębnie dla każdego wyborów.

3	Liczba kart niewykorzystanych			3	1	0
---	-------------------------------	--	--	---	---	---

Karty niewykorzystane po przeliczeniu należy zapakować w pakiet, opieczętować go i opisać.

**Karty niewykorzystane
w wyborach do Sejmu
w dniu 13 października 2019 r. – 310**

(liczba)

(pieczęć
Komisji)

**Karty niewykorzystane
w wyborach do Senatu
w dniu 13 października 2019 r. – 310**

(liczba)

(pieczęć
Komisji)

ROZLICZENIE KART DO GŁOSOWANIA

9

Czynności wykonane przed otwarciem urny – pkt 76 Wytycznych PKW

4/ w pkt 4 protokołu wpisuje się ustaloną na podstawie podpisów w spisie wyborców potwierdzających otrzymanie kart do głosowania i adnotacji w spisie o braku możliwości złożenia podpisu przez wyborcę niepełnosprawnego liczbę wyborców, którym wydano karty do głosowania łącznie z osobami dopisanymi przez OKW w trakcie głosowania na dodatkowych formularzach.

Należy zwrócić uwagę na adnotacje w rubryce „UWAGI” spisu wyborców dotyczące sytuacji, gdy wyborca pobrał tylko jedną kartę do głosowania, np. **„tylko do Sejmu”** bądź **„tylko do Senatu”**;

4	Liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania (<i>liczba podpisów w spisie oraz adnotacje o wydaniu karty bez potwierdzenia podpisem w spisie</i>)			5	0	0
---	---	--	--	---	---	---

Uwaga!

Liczby wyborców, którym wydano karty do głosowania w wyborach do Sejmu i do Senatu mogą być różne, ale nie mogą być większe od liczby wyborców uprawnionych do głosowania – pkt 2 protokołu.

ROZLICZENIE KART DO GŁOSOWANIA

10

Czynności wykonane przed otwarciem urny – pkt 76 Wytycznych PKW

OKW **sprawdza poprawność arytmetyczną danych** ustalonych w punktach 3 i 4 odrębnie dla każdego protokołu głosowania.

OKW ustala, czy liczba kart niewykorzystanych (punkt 3 protokołu) i liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania (punkt 4 protokołu) stanowią w sumie liczbę kart, które OKW otrzymała (punkt 1 protokołu).

Powyższe należy sprawdzić odrębnie w wyborach do Sejmu i do Senatu.

W razie stwierdzenia niezgodności należy ponownie przeliczyć podpisy i adnotacje w spisie, a jeśli wynik rozliczenia nadal będzie taki sam – przypuszczalna przyczyna niezgodności **musi być opisana w punkcie 15 właściwego protokołu głosowania.**

W punkcie tym należy wskazać przypuszczalną przyczynę niezgodności, a nie wyłącznie potwierdzić informację, że niezgodność występuje.

ROZLICZENIE KART DO GŁOSOWANIA

Czynności wykonane przed otwarciem urny – pkt 76 Wytycznych PKW
– ustalenie danych do części II. Protokołu głosowania

11

5/ w pkt 5 protokołu wpisuje się ustaloną liczbę wyborców głosujących przez pełnomocnika odrębnie w wyborach do Sejmu i do Senatu.

OKW ustalenia tego dokonuje na podstawie liczby podpisów pełnomocników głosujących w imieniu wyborców ujętych w spisie, znajdujących się obok dopisku „pełnomocnik” w rubryce spisu wyborców „UWAGI”.

Ustaloną liczbę podpisów pełnomocników OKW porównuje z liczbą otrzymanych aktów pełnomocnictwa (dołączonych do spisu wyborców), na podstawie których wydano pełnomocnikowi karty do głosowania. Jeżeli te liczby nie są równe OKW dokonuje ponownego przeliczenia.

Liczby wyborców, którzy głosowali na podstawie pełnomocnictwa w wyborach do Sejmu RP i do Senatu RP mogą być różne.

ROZLICZENIE KART DO GŁOSOWANIA

12

Czynności wykonane przed otwarciem urny – pkt 76 Wytycznych PKW
– ustalenie danych do części II. Protokołu głosowania – c.d.

5/ wypełnienie **pkt 5** protokołu głosowania – cd. dane ustalone **odrębnie**
w wyborach do Sejmu i do Senatu.

5	Liczba wyborców głosujących przez pełnomocnika (<i>liczba kart do głosowania wydanych na podstawie aktów pełnomocnictwa otrzymanych przez obwodową komisję wyborczą</i>)					2
---	---	--	--	--	--	---

**OKW w obwodach odrębnych oraz w domach studenckich w tym punkcie
protokołu wpisują cyfrę „0”, gdyż w tych obwodach nie można głosować
przez pełnomocnika.**

ROZLICZENIE KART DO GŁOSOWANIA

Czynności wykonane przed otwarciem urny – pkt 76 Wytycznych PKW
– ustalenie danych do części II. Protokołu głosowania – c.d.

13

6/ w pkt 6 protokołu wpisuje się liczbę wyborców głosujących na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania.

OKW ustalenia tego dokonuje na podstawie liczby otrzymanych zaświadczeń (dołączonych do spisu wyborców).

Ponadto należy wziąć pod uwagę także adnotacje „tylko do Sejmu” bądź „tylko do Senatu”.

6	Liczba wyborców głosujących na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania					3
---	---	--	--	--	--	---

Uwaga! Suma liczb z pkt 5 i 6 musi być mniejsza lub równa liczbie z pkt 4.

ROZLICZENIE KART DO GŁOSOWANIA

Czynności wykonane przed otwarciem urny

– pkt 76 ppkt 8 i 9 Wytycznych PKW

– ustalenie danych do części II. Protokołu głosowania – c.d.

14

7/ w pkt 7- 8e protokołu wpisuje się liczby dotyczące głosowania korespondencyjnego.

- Liczbę wysłanych pakietów ustala się na podstawie liczby adnotacji w spisie wyborców o wysłaniu pakietu.

7	Liczba wyborców, którym wysłano pakiety wyborcze					2

Uwaga!

Liczby wysłanych pakietów w obu protokołach głosowania (do Sejmu i do Senatu) **muszą być identyczne**.

Jeżeli OKW nie przygotowywała pakietu i brak jest adnotacji w spisie wyborców o wysłaniu pakietu wyborczego, OKW w punktach 7 – 8e każdego protokołu głosowania wpisuje cyfrę „0”.

**Ustalenie danych do części II. Protokołu głosowania
– pkt 76 ppkt 9 Wytycznych PKW – c.d.**

15

8/ w pkt 8-8e protokołu OKW w obwodzie, w którym odbywa się głosowanie korespondencyjne wpisuje liczby ustalone wcześniej, zgodnie z pkt 60 Wytycznych PKW, jeśli informacje z pkt 8a-8d dotyczą tej samej koperty należy je uwzględnić w każdym z tych punktów.

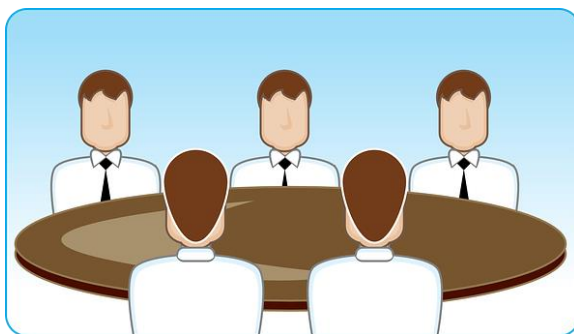
8	Liczba otrzymanych kopert zwrotnych w głosowaniu korespondencyjnym					2
8a	Liczba kopert zwrotnych w głosowaniu korespondencyjnym, w których nie było oświadczenia o osobistym i tajnym oddaniu głosu					0
8b	Liczba kopert zwrotnych w głosowaniu korespondencyjnym, w których oświadczenie nie było podpisane przez wyborcę					1
8c	Liczba kopert zwrotnych w głosowaniu korespondencyjnym, w których nie było koperty na karty do głosowania					1
8d	Liczba kopert zwrotnych w głosowaniu korespondencyjnym, w których znajdowała się niezaklejona koperta na karty do głosowania					0
8e	Liczba kopert na karty do głosowania w głosowaniu korespondencyjnym wrzuconych do urny					1

**Uwaga! Liczba z pkt 8 nie może być większa od liczby z pkt 7 (liczba w pkt 8 może być mniejsza, np. jeśli wyborca nie odesłał pakietu wyborczego).
Odpowiednie liczby w tych punktach w obu protokołach muszą być równe.
Suma liczb z pkt 8a – 8e nie może być mniejsza od liczby z pkt 8.**

ROZLICZENIE KART DO GŁOSOWANIA

Po ustaleniu danych w punktach 1-8e protokołu głosowania w wyborach do Sejmu RP i protokołu głosowania w wyborach do Senatu RP, OKW odkłada protokoły głosowania i podejmuje czynności związane z ustaleniem wyników głosowania.

Ustalenie wyników głosowania

– otwarcie urny wyborczej i segregowanie zawartości

- pkt 77-79 Wytycznych PKW

17

OKW sprawdza, czy pieczęcie na urnie oraz na wlocie do urny lub jednorazowe plomby – nalepki foliowe pozostały nienaruszone, po czym otwiera urnę i wyjmuje z niej karty do głosowania.

Zaleca się zachowanie staranności przy wyjmowaniu kart z urny, **aby karty do głosowania nie zostały uszkodzone**. Poza tym należy wyjmować karty do głosowania z urny wyborczej w taki sposób, **aby nie uszkodzić urny**.

Niedopuszczalne jest przewracanie wypełnionej urny wyborczej.

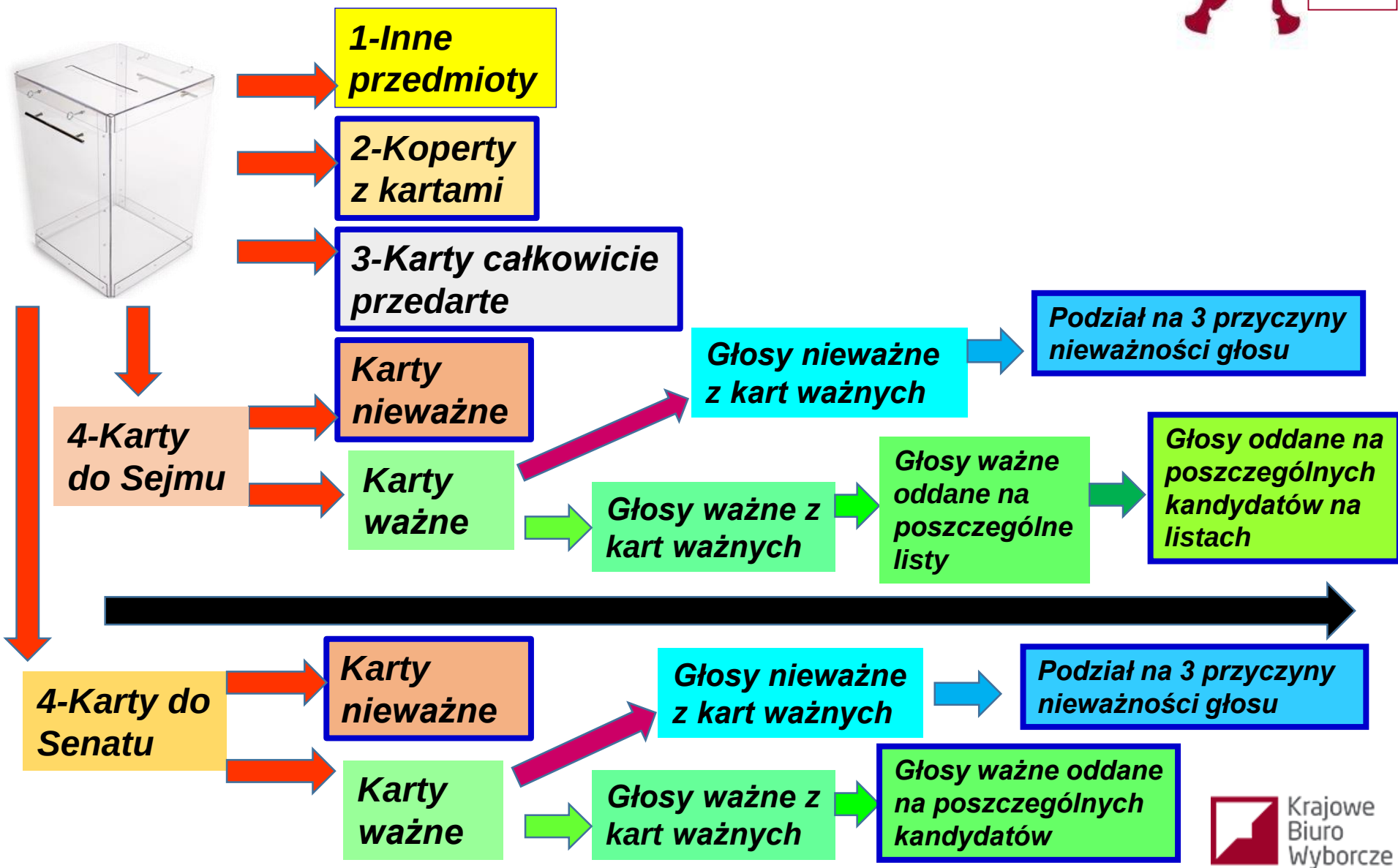
W przypadku stwierdzenia, że **w urnie znajdują się inne przedmioty niż karty do głosowania** (w tym np. czyste kartki papieru), OKW oddziela je od kart do głosowania, a informacje o ich odnalezieniu odnotowuje w punkcie 22 protokołu głosowania.

Segregowanie zawartości urny wyborczej

i dalsze czynności OKW — pkt 79-104 Wytycznych PKW

18

Ustalenie wyników głosowania – pkt 80 Wytycznych PKW - punkt III. protokołu głosowania

19

W pierwszej kolejności OKW po otwarciu urny i wyjęciu z niej kart, wyjmuje karty do głosowania z kopert na karty do głosowania w głosowaniu korespondencyjnym i ustala ich liczbę odrębnie dla wyborów do Sejmu i do Senatu.

Liczby te powinny odpowiadać liczbie kopert na karty do głosowania wrzuconych do urny. Różnica jest możliwa tylko, gdy:

1/ koperta na karty do głosowania była pusta:

2/ w kopercie:

a) znajdowało się więcej niż jedna karta do głosowania dla danych wyborów;

b) nie znajdowały się karty dla wyborów do Sejmu lub do Senatu.

Sytuację tę OKW opisuje w punkcie 22 protokołu głosowania wpisując np. „*w jednej kopercie nie było karty do głosowania w wyborach do Sejmu*” lub „*w jednej kopercie nie było karty do głosowania w wyborach do Senatu*”.

Ustalenie wyników głosowania – pkt 80 Wytycznych PKW - punkt III. protokołu głosowania

20

Koperty na karty do głosowania, z których zostały wyjęte karty,
OKW pakuje w pakiet, opisuje go i odkłada.

Koperty na karty do głosowania korespondencyjnego
w wyborach do Sejmu i do Senatu
w dniu 13 października 2019 r.–**1**

(liczba)

Ustalenie wyników głosowania – pkt 81 Wytycznych PKW - punkt III. protokołu głosowania

21

OKW przegląda wszystkie karty wyjęte z urny i wydziela z nich **karty całkowicie przedarte** na dwie lub więcej części.

OKW nie ustala ich liczby i nie bierze ich pod uwagę przy żadnych dalszych obliczeniach.

Karty przedarte mogą stanowić przyczynę różnicy w liczbie kart wydanych wyborcom (punkt 4 protokołu głosowania), a liczbą kart wyjętych z urny (punkt 9 protokołu głosowania).

Karty takie należy zapakować w pakiet, opieczętować go i opisać.

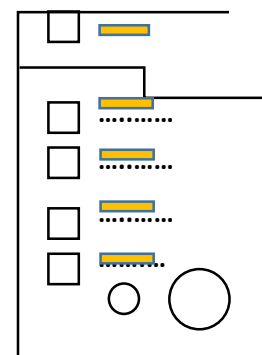
Karty całkowicie przedarte

w wyborach do Sejmu i do Senatu

w dniu 13 października 2019 r.–

(liczba)

(pieczęć
Komisji)

Ustalenie wyników głosowania – pkt 143 ppkt 9 Wytycznych PKW - punkt III. protokołu głosowania

22

Procedura w obwodach odrębnych, w których stosowana była urna pomocnicza:

- 1/ otwarcia urny pomocniczej OKW dokonuje przed otwarciem urny zasadniczej;
- 2/ po otwarciu urny pomocniczej komisja sprawdza, czy **liczba kart wyjętych z urny pomocniczej** odpowiada **liczbie osób, które głosowały** przy wykorzystaniu urny pomocniczej;
- 3/ jeżeli komisja nie stwierdzi rozbieżności, karty wyjęte z urny pomocniczej włącza się do obliczeń wyników głosowania dokonywanych dla całego obwodu;
- 4/ w przypadku stwierdzenia rozbieżności należy wyjaśnić ich przypuszczalną przyczynę i omówić w punkcie **15 właściwego** protokołu głosowania (do Sejmu lub do Senatu) lub w formie załącznika do tego protokołu głosowania.

Ustalenie wyników głosowania – pkt 82 Wytycznych PKW

- punkt III. protokołu głosowania

23

OKW oddziela od siebie karty do głosowania **w wyborach do Sejmu i do Senatu**, a następnie liczy karty całe wyjęte z urny oddzielnie w wyborach do Sejmu i do Senatu.

Ustalone liczby kart do głosowania OKW wpisuje w punkcie **9 właściwego** protokołu głosowania.

W punkcie **9a** protokołu głosowania OKW podaje liczbę kart do głosowania wyjętych z kopert na karty do głosowania w głosowaniu korespondencyjnym ustaloną odrębnie dla wyborów do Sejmu i do Senatu. **Liczba ta musi być uwzględniona (dodana) przy ustalaniu liczby kart wyjętych z urny, o których mowa wyżej.**

OKW, w których nie było kopert na kartę do głosowania w głosowaniu korespondencyjnym wpisują cyfrę „0” w punkcie **9a** protokołu głosowania.

9	Liczba kart wyjętych z urny			5	0	1
9a	w tym liczba kart wyjętych z kopert na karty do głosowania w głosowaniu korespondencyjnym					1

Uwaga! Liczba z pkt 9 pomniejszona o liczbę z pkt 9a **powinna być równa** liczbie z **pkt 4**. Dodatkowo liczba z pkt 9a **nie może być większa** od liczby z pkt 8e.

Jeśli tak nie jest — przypuszczalną przyczynę różnic w obu przypadkach należy ustalić i opisać w punkcie 16 lub w załączniku do protokołu głosowania.

Ustalenie wyników głosowania – pkt 83 Wytycznych PKW - punkt III. protokołu głosowania – KARTY nieważne i ważne

24

OKW wydziela i liczy odrębnie w wyborach do Sejmu i do Senatu **karty nieważne**, tj:

- karty inne niż ustalone urzędowo np. karty wykonane wadliwie przez drukarnię m.in. brak zadruku części karty, których wadliwość przeoczyła OKW sprawdzając karty przed rozpoczęciem głosowania lub opatrzone pieczęcią innej OKW,
- karty nieopatrzone pieczęcią OKW.

Ustaloną liczbę **kart nieważnych** wpisuje się w punkcie **10** właściwego protokołu głosowania.

10	Liczba kart nieważnych (<i>bez pieczęci obwodowej komisji wyborczej lub inne niż urzędowo ustalone</i>)				1

- Należy uważać, **aby omyłkowo** w tym punkcie protokołu nie wpisać liczby głosów nieważnych, o których będzie mowa w dalszej części prezentacji.
- Również nie należy w tym punkcie protokołu ujmować kart całkowicie przedartych na dwie lub więcej części.

Ustalenie wyników głosowania – pkt 83 Wytycznych PKW

- punkt III. protokołu głosowania – KARTY nieważne i ważne

25

Uwaga!

- Jeżeli liczba kart nieważnych jest większa niż 0. przypuszczalną przyczynę wystąpienia kart nieważnych należy opisać w punkcie **17 właściwego protokołu głosowania**.

Przykładowy wpis wyjaśnienia:

❖ *z urny wyjęto kartę nieopatrzoną pieczęcią OKW, którą prawdopodobnie OKW nieostemplowała i przez niedopatrzenie omyłkowo wydała wyborcy;*

lub

❖ *z urny wyjęto kartę opatrzoną pieczęcią innej OKW.*

- Jeżeli liczba kart nieważnych wynosi 0, w punkcie **10 protokołu** należy wpisać „0”, a w punkcie **17 protokołu** wyrazi „brak kart nieważnych”.

Ustalenie wyników głosowania – pkt 83 Wytycznych PKW - punkt III. protokołu głosowania – **KARTY ważne i nieważne**

26

Karty nieważne należy **zapakować w pakiety**, odrębnie w wyborach do Sejmu i Senatu **opieczętować je i opisać**.

Karty nieważne w wyborach do Sejmu
w dniu 13 października 2019 r.– ...**1**... .
(liczba)

(pieczęć
Komisji)

Karty nieważne w wyborach do Senatu
w dniu 13 października 2019 r.– ...**1**... .
(liczba)

(pieczęć
Komisji)

Pozostałe karty są **kartami ważnymi** i na ich podstawie ustala się
wyniki głosowania.

Ustalenie wyników głosowania – pkt 83 Wytycznych PKW - punkt III. protokołu głosowania – KARTY ważne i nieważne

27

Karty ważne należy policzyć odrębnie dla wyborów do Sejmu i do Senatu.

Liczbę kart ważnych wpisuje się w punkcie **11** właściwego protokołu głosowania.

11	Liczba kart ważnych			5	0	0
----	---------------------	--	--	---	---	---

Uwaga!

Suma kart nieważnych (punkt **10** protokołu) i kart ważnych (punkt **11** protokołu) musi być równa liczbie kart wyjętych z urny (punkt **9** protokołu).

Sprawdzenia dokonuje się odrębnie dla wyborów do Sejmu i do Senatu.

Ustalenie wyników głosowania – pkt 83 Wytycznych PKW
- punkt III. protokołu głosowania – KARTY ważne i nieważne

Do dalszych czynności należy pozostawić karty ważne w wyborach do Sejmu.

Karty ważne w wyborach do Senatu należy zapakować tymczasowo w odrębny pakiet, opisać i opieczetować.

Pakiet ten musi pozostać w pomieszczeniu, w którym OKW ustala wyniki głosowania.

Następnie OKW ustala wyniki głosowania w wyborach do Sejmu.

GŁOSY nieważne i ważne – pkt 84 i 91 Wytycznych PKW

REGUŁY stosowane w wyborach do Sejmu i Senatu

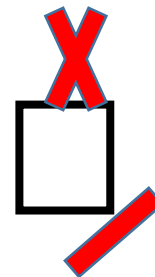
29

Ustalając, czy głos na karcie jest ważny, czy nieważny, OKW stosuje poniższe reguły:

- 1) znakiem „X” postawionym w kratce są co najmniej dwie linie, które przecinają się w obrębie kratki.

Ustalenie, czy postawiony znak jest znakiem „X” w rozumieniu Kodeksu wyborczego oraz, czy postawiony jest on w kratce, czy poza nią, należy do OKW;

- 2) wszelkie znaki, wykreślenia, przekreślenia, w tym również i znak „X” postawiony przez wyborcę poza przeznaczoną na to kratkę, traktuje się jako dopiski, które nie wpływają na ważność głosu;
- 3) wszelkie inne znaki niż znak „X”, tj. niebędące co najmniej dwiema liniami, które przecinają się w obrębie kratki, naniesione w obrębie kratki, również nie wpływają na ważność głosu.

GŁOSY nieważne i ważne – pkt 84 Wytycznych PKW **REGUŁY stosowane w wyborach do Sejmu i Senatu**

Do stwierdzenia, czy głos oddany na karcie do głosowania jest głosem ważnym, czy też głosem nieważnym, **uprawniona jest tylko OKW.**

Uznania głosu za nieważny OKW dokonuje po okazaniu karty wszystkim członkom OKW uczestniczącym w ustalaniu wyniku głosowania.

Nie ma możliwości występowania z pytaniami w tym zakresie do innych podmiotów, w tym do: okręgowej komisji wyborczej, urzędu gminy, urzędnika wyborczego, czy delegatury KBW.

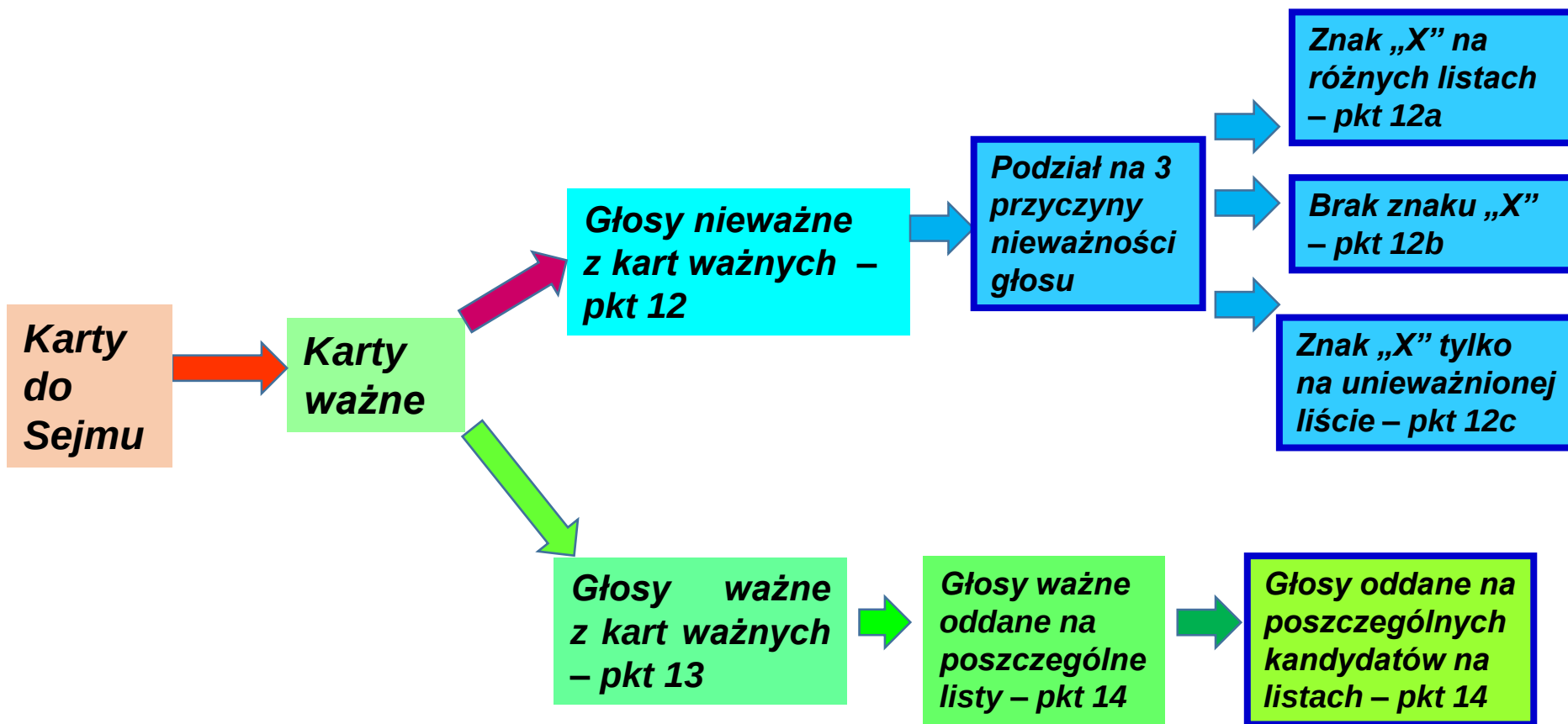
Wyjaśnieniem jest tylko zapis art. 5 ust. 12 Kodeksu wyborczego – **„znak „X” – rozumie się przez to co najmniej dwie linie, które przecinają się w obrębie kratki”** oraz zapis pkt. 84 Wytycznych PKW, przytoczony w poprzednim slajdzie.

Ustalenie wyników głosowania w wyborach do Sejmu

31

- punkt 12, 13 i 14 protokołu głosowania – GŁOSY nieważne i ważne

Ustalenie wyników głosowania

w wyborach do Sejmu – pkt 84 Wytycznych PKW

- punkt 12 i 13 protokołu głosowania – **GŁOSY nieważne i ważne**

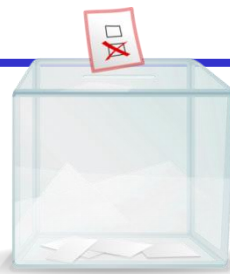
32

W wyborach do Sejmu wyborca może głosować tylko na jedną listę i na jednego kandydata z tej listy, stawiając znak „X” w kratce przy nazwisku tego kandydata; tak oddane głosy wyborców są **głosami ważnymi**.

Na podstawie kart ważnych wydzielonych w wyborach do Sejmu OKW ustala liczbę **głosów nieważnych** oraz **głosów ważnych**.

OKW jest obowiązana przejrzeć całą kartę do głosowania, a nie poprzestać na miejscu, w którym postawiono znak „X”, gdyż może się okazać, że znak taki wyborca postawił przy nazwisku lub nazwiskach kandydatów na więcej niż jednej liście, co powoduje nieważność głosu.

W trakcie przeglądania kart do głosowania OKW odkłada osobno karty z głosami nieważnymi według przyczyn nieważności głosu i osobno karty z głosami ważnymi.

GŁOSY nieważne w wyborach do Sejmu

- punkt 12 protokołu głosowania — pkt 86 Wytycznych PKW

33

Za nieważny uznaje się głos, gdy wyborca w kratce na karcie do głosowania:

- 1) postawił znak „X” przy nazwiskach dwóch lub większej liczby kandydatów z różnych list;
- 2) nie postawił znaku „X” przy nazwisku żadnego kandydata;
- 3) postawił znak „X” wyłącznie przy nazwisku kandydata z listy, której rejestrację unieważniono.

GŁOSY nieważne w wyborach do Sejmu - punkt 12 protokołu głosowania

34

12	Liczba głosów nieważnych (z <i>kart ważnych</i>)					3
12a	w tym z powodu postawienia znaku „X” obok nazwiska dwóch lub większej liczby kandydatów z różnych list					1
12b	w tym z powodu niepostawienia znaku „X” obok nazwiska żadnego kandydata					2
12c	w tym z powodu postawienia znaku „X” wyłącznie obok nazwiska kandydata na liście, której rejestracja została unieważniona					0

Uwaga!

Suma liczb z pkt 12a – 12c **musi być** równa liczbie z pkt 12.

GŁOSY nieważne w wyborach do Sejmu – pakiety

– pkt 87 Wytycznych PKW

35

Karty ważne z głosami nieważnymi należy **zapakować w odrębne pakiety** – według przyczyn nieważności głosu – **opieczętować je i opisać:**

Głosy nieważne z kart ważnych w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 13 października 2019 r. z powodu **postawienia znaku „X” obok nazwiska dwóch lub większej liczby kandydatów z różnych list** – ...**1**...
(przyczyna nieważności) (liczba)

(pieczęć Komisji)

Głosy nieważne z kart ważnych w wyborach Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 13 października 2019 r. z powodu **niepostawienia znaku „X” obok nazwiska żadnego kandydata** – ...**2**...
(przyczyna nieważności) (liczba)

(pieczęć Komisji)

Głosy nieważne z kart ważnych w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 13 października 2019 r. z powodu **z powodu postawienia znaku „X” wyłącznie obok nazwiska kandydata na liście, której rejestracja została unieważniona** –
(przyczyna nieważności) (liczba)

(pieczęć Komisji)

Przykłady opisanie pakietów – jeżeli wystąpi taka przyczyna

GŁOSY nieważne w wyborach do Sejmu – pakiety

– pkt 87 Wytycznych PKW

Następnie opisane w powyższy sposób pakiety z głosami nieważnymi według przyczyny nieważności głosu należy zapakować w jeden pakiet i opisać:

Głosy nieważne z kart ważnych
do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
w dniu 13 października 2019 r.
–**3** szt.....
(liczba)

(pieczęć
Komisji)

Ustalenie wyników głosowania w wyborach do Sejmu – pkt 85 Wytycznych PKW

- punkt 13 protokołu głosowania – GŁOSY ważne

37

Wyborca stawiając znak „X” w kratce przy nazwisku wybranego kandydata na jednej liście wskazuje jego pierwszeństwo do otrzymania mandatu; tak oddane głosy wyborców są **głosami ważnymi**.

Głos uznaje się za **ważny także**, gdy wyborca postawił znak „X”:

- 1) na jednej liście przy nazwisku dwóch lub więcej kandydatów.
Głos taki traktuje się jako oddany na tego kandydata spośród tych, przy których postawiono znak „X”, którego nazwisko jest umieszczone wyżej na tej liście;
- 2) wyłącznie przy nazwisku skreślonego kandydata.
Głos taki traktuje się jako oddany na listę bez wskazania pierwszeństwa do uzyskania mandatu;

GŁOSY ważne w wyborach do Sejmu

- punkt 13 protokołu głosowania — pkt 85 Wytycznych PKW

38

Głos uznaje się za ważny także, gdy wyborca postawił znak „X”:

- 3) przy nazwisku skreślonego kandydata oraz przy nazwisku innego kandydata z tej samej listy.

Głos taki traktuje się jako oddany na nieskreślonego kandydata;

- 4) przy nazwisku kandydata skreślonego z jednej listy i przy nazwisku kandydata z innej (ale tylko jednej) listy.

Głos taki traktuje się jako oddany na nieskreślonego kandydata z tej innej listy;

- 5) przy nazwisku kandydata z unieważnionej listy i przy nazwisku kandydata z innej (ale tylko jednej) listy.

Głos taki traktuje się jako oddany na kandydata z listy, której rejestracja nie została unieważniona.

GŁOSY ważne w wyborach do Sejmu

- punkt 13 protokołu głosowania – pkt 88 Wytycznych PKW

OKW liczy **głosy ważne** i ich liczbę wpisuje w punkcie **13** protokołu.

13	Liczba głosów ważnych oddanych łącznie na wszystkie listy kandydatów (z kart ważnych)			4	9	7
----	--	--	--	---	---	---

UWAGA!

Suma liczby głosów nieważnych (punkt **12** protokołu) i głosów ważnych (punkt **13** protokołu) **musi być równa** wcześniej wpisanej liczbie kart ważnych (punkt **11** protokołu).

Jeżeli występuje rozbieżność, należy **poszukać przyczyny błędu** i po sprostowaniu obliczeń właściwe liczby wpisać do protokołu głosowania.

Ustalenie wyników głosowania w wyborach do Sejmu – pkt 89 Wytycznych PKW - punkt 14 protokołu głosowania

40

Ustalenie liczby głosów ważnych oddanych na poszczególne listy kandydatów na posłów i kandydatów z tych list

Wypełnienie punktu 14 protokołu głosowania w wyborach do Sejmu – pkt 89 Wytycznych PKW

41

14. Na poszczególne listy kandydatów i umieszczonych na nich kandydatów oddano następujące liczby głosów ważnych:

Lista nr —
(nr listy) (oznaczenie listy nazwą lub skrótem nazwy komitetu wyborczego)

Liczba głosów ważnych oddanych na listę:

--	--	--	--	--	--

Na poszczególnych kandydatów z tej listy oddano następujące liczby głosów ważnych:

1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
Razem					

Liczby powinny być takie same*

Wybory do Sejmu

42

- liczba głosów ważnych oddanych na poszczególne listy kandydatów
sprawdzenie poprawności ustalenia danych – pkt 89 Wytycznych PKW

Po ustaleniu liczby głosów ważnych oddanych na poszczególne listy kandydatów, należy zsumować głosy ważne oddane łącznie na wszystkie listy. Otrzymana liczba **musi być** identyczna z liczbą wpisaną w punkcie **13** protokołu.

Liczba głosów otrzymanych przez którąkolwiek z list nie może być większa od liczby głosów ważnych (punkt **13** protokołu).

Jeżeli powyższe warunki nie są dotrzymane, należy **poszukać przyczyny błędu** i po sprostowaniu obliczeń właściwe liczby wpisać do protokołu.

Kolejną czynnością jest **ustalenie liczby głosów oddanych na poszczególnych kandydatów z każdej listy**. Ustalane liczby OKW wpisuje przy nazwiskach poszczególnych kandydatów na arkuszach pomocniczych.

Wybory do Sejmu

- wypełnienie punkt 14 protokołu głosowania w przypadku
skreślenia z listy kandydata na posła

43

14. Na poszczególne listy kandydatów i umieszczonych na nich kandydatów oddano
następujące liczby głosów ważnych:

Lista nr —

(nr listy)

(oznaczenie listy nazwą lub skrótem nazwy komitetu wyborczego)

Liczba głosów ważnych oddanych na listę:

--	--	--	--	--	--

Na poszczególnych kandydatów z tej listy oddano następujące liczby głosów ważnych:

1					
2					
3					
4					
5					
6	Nazwisko i imię - <i>skreślonego kandydata pozostaje</i>	X	X	X	X
7					
8					
9					
10					
Razem					

Liczba RAZEM może być mniejsza*

Krajowe
Biuro
Wyborcze

Wybory do Sejmu

- wypełnienie punkt 14 protokołu głosowania w przypadku
unieważnienia rejestracji listy

44

14. Na poszczególne listy kandydatów i umieszczonych na nich kandydatów oddano
następujące liczby głosów ważnych:

Lista nr —

(nr listy)

(oznaczenie listy nazwą lub skrótem nazwy komitetu wyborczego)

Liczba głosów ważnych oddanych na listę:

X X X X X

Na poszczególnych kandydatów z tej listy oddano następujące liczby głosów ważnych:

1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
Razem		X	X	X	X	X

Sposób wpisania danych

GŁOSY ważne w wyborach do Sejmu – pakiety – pkt 89 Wytycznych PKW

45

Po sprawdzeniu prawidłowości danych OKW pakuje karty ważne z głosami ważnymi w **odrębne pakiety według numerów i nazw list**.

Pakiety te należy opieczętować i opisać:

**Głosy ważne z kart ważnych
w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej
Polskiej w dniu 13 października 2019 r.**

**Lista nr –
(liczba)**

(pieczęć
Komisji)

Staranne wykonanie tych czynności pozwoli na szybkie wyjaśnienie ewentualnych błędów w obliczeniach, a także zarzutów wynikających z uwag mężów zaufania lub protestów wyborców.

Ustalenie wyników głosowania w wyborach do Senatu — pkt 90 Wytycznych PKW

Po wykonaniu czynności związanych z ustaleniem wyników głosowania w wyborach do Sejmu, OKW:

- 1/ sprawdza czy tymczasowy pakiet zawierający ważne karty do głosowania w wyborach do Senatu nie został naruszony,
- 2/ przystępuje do ustalenia wyników głosowania na kandydatów na senatora.

Ustalenie wyników głosowania w wyborach do Senatu w okręgu wyborczym, w którym zarejestrowano więcej niż jednego kandydata na senatora

- punkt 12, 13 i 14 protokołu głosowania

Ustalenie wyników głosowania

w wyborach do **Senatu** – pkt 92 Wytycznych PKW

- punkt 12 i 13 protokołu głosowania – **GŁOSY nieważne i ważne**

48

W wyborach do Senatu wyborca może głosować tylko na jednego kandydata, stawiając znak „X” w kratce przy nazwisku tego kandydata; tak oddane głosy wyborców są **głosami ważnymi**.

Jeżeli wyborca postawił znak „X” przy nazwisku kandydata skreślonego oraz przy nazwisku innego kandydata, to głos taki jest także **ważny** i zaliczany kandydatowi, którego nazwisko nie zostało skreślone.

Na podstawie kart ważnych wydzielonych w wyborach do Senatu OKW ustala liczbę **głosów nieważnych** oraz **głosów ważnych**.

W trakcie przeglądania kart do głosowania OKW odkłada **osobno karty z głosami nieważnymi** według przyczyn nieważności głosu i **osobno karty z głosami ważnymi**.

GŁOSY nieważne w wyborach do Senatu

- punkt 12 protokołu głosowania — pkt 93 Wytycznych PKW

49

Za nieważny uznaje się głos, gdy wyborca w kratce na karcie do głosowania:

- 1) postawił znak „X” przy nazwisku więcej niż jednego kandydata;
- 2) nie postawił znaku „X” przy nazwisku żadnego kandydata;
- 3) postawił znak „X” tylko przy nazwisku kandydata skreślonego przez Okręgową Komisję Wyborczą.

**GŁOSY nieważne w wyborach do Senatu w okręgu
wyborczym, w którym zarejestrowano więcej niż
jednego kandydata na senatora
- punkt 12 protokołu głosowania**

50

12	Liczba głosów nieważnych (z <i>kart ważnych</i>)					3
12a	w tym z powodu postawienia znaku „X” obok nazwiska dwóch lub większej liczby kandydatów					1
12b	w tym z powodu niepostawienia znaku „X” obok nazwiska żadnego kandydata					2
12c	w tym z powodu postawienia znaku „X” wyłącznie obok skreślonego nazwiska kandydata					0

Uwaga!

Suma liczb z pkt 12a – 12c **musi być** równa liczbie z pkt 12.

GŁOSY nieważne w wyborach do Senatu - więcej niż jeden kandydat – pakiety – pkt 87 i 99 Wytycznych PKW

51

Karty ważne z głosami nieważnymi należy zapakować w odrębne pakiety – według przyczyn nieważności głosu – opieczętować je i opisać:

Głosy nieważne z kart ważnych w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 13 października 2019 r. z powodu **postawienia znaku „X” obok nazwiska dwóch lub większej liczby kandydatów** – ...**1**... .
(przyczyna nieważności) (liczba)

(pieczęć Komisji)

Głosy nieważne z kart ważnych w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 13 października 2019 r. z powodu **niepostawienia znaku „X” obok nazwiska żadnego kandydata** – ...**2**... .
(przyczyna nieważności) (liczba)

(pieczęć Komisji)

Głosy nieważne z kart ważnych w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 13 października 2019 r. z powodu **postawienia znaku „X” wyłącznie obok skreślonego nazwiska kandydata** –
(przyczyna nieważności) (liczba)

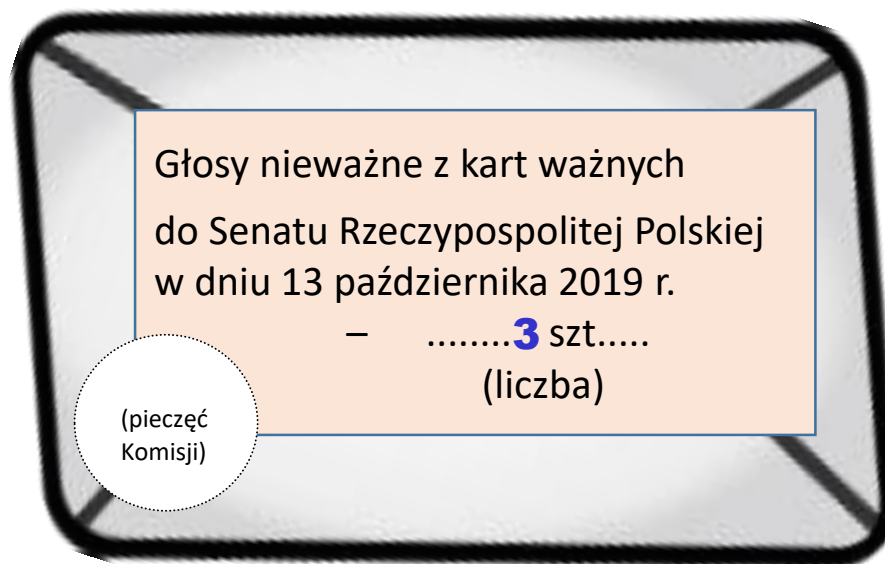
(pieczęć Komisji)

Przykłady opisanie pakietów – jeżeli wystąpi taka przyczyna

GŁOSY nieważne w wyborach do Senatu – pakiety – pkt 87 i 99 Wytycznych PKW

Następnie opisane w powyższy sposób pakiety z głosami nieważnymi według przyczyny nieważności głosu należy **zapakować w jeden pakiet i opisać:**

GŁOSY ważne w wyborach do Senatu

- punkt 13 protokołu głosowania – pkt 100 Wytycznych PKW

53

OKW liczy **głosy ważne** i ich liczbę wpisuje w punkcie **13** protokołu głosowania na kandydatów na senatora

13	Liczba głosów ważnych oddanych łącznie na wszystkich kandydatów (z kart ważnych)			4	9	7
----	---	--	--	---	---	---

UWAGA!

Suma liczby głosów nieważnych (punkt **12** protokołu) i głosów ważnych (punkt **13** protokołu) **musi być równa** wcześniej wpisanej liczbie kart ważnych (punkt **11** protokołu).

Jeżeli występuje rozbieżność, należy **poszukać przyczyny błędu** i po sprostowaniu obliczeń właściwe liczby wpisać do protokołu głosowania.

Ustalenie wyników głosowania w wyborach do Senatu

- punkt 14 protokołu głosowania – *pkt 101 i 102 Wytycznych PKW*
- liczba głosów ważnych oddanych na poszczególnych kandydatów

54

OKW ustala – na podstawie kart z głosami ważnymi – **liczbę głosów ważnych oddanych na poszczególnych kandydatów na senatora.**

Ustalenia tego OKW dokonuje na przygotowanych wcześniej arkuszach pomocniczych z nazwiskami i imionami kandydatów.

OKW odrębnie grupuje karty z głosami oddanymi na poszczególnych kandydatów na senatora.

Następnie OKW **oblicza liczbę kart z głosami ważnymi oddanymi na poszczególnych kandydatów** i ustalone dane wpisuje w punkcie **14** protokołu głosowania odpowiednio przy nazwiskach poszczególnych kandydatów.

Wypełnienie punktu 14 protokołu głosowania w wyborach do Senatu – pkt 102 Wytycznych PKW

55

14. Poszczególni kandydaci otrzymali następujące liczby głosów ważnych:

1.	 (nazwisko i imię — imiona) zgłoszony przez (nazwa lub skrót nazwy komitetu wyborczego)					
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						
10.						
.....						
Razem						

Uwaga:

Suma głosów oddanych na wszystkich kandydatów (rubryka „Razem” pkt 14) **musi być równa** liczbie głosów ważnych z pkt 13. Liczba głosów uzyskanych przez któregokolwiek z kandydatów **nie może być większa** niż liczba z pkt 13.

Wypełnienie punktu 14 protokołu głosowania w wyborach do Senatu – pkt 102 Wytycznych PKW

56

Uwaga:

OKW sprawdza także, czy suma liczby głosów nieważnych (**punkt 12 protokołu**) i liczby głosów ważnych oddanych na wszystkich kandydatów (**rubryka „Razem” punktu 14 protokołu**) jest równa liczbie kart ważnych (**punkt 11**). Liczby te **muszą być** identyczne. Jeżeli występuje rozbieżność, należy poszukać przyczyny błędu i po sprostowaniu obliczeń właściwe liczby wpisać do protokołu.

Jeżeli w okresie po wydrukowaniu kart do głosowania Okręgowa Komisja Wyborcza skreśliła nazwisko kandydata i na karcie do głosowania pozostanie więcej niż jeden kandydat, **skreślone nazwisko kandydata umieszcza się (pozostawia) w odpowiedniej części protokołu głosowania w obwodzie**, a w miejscu przeznaczonym na wpisanie liczby głosów wpisuje się „XXXXX”.

Wypełnienie punktu 14 protokołu głosowania w wyborach do Senatu – pkt 102 Wytycznych PKW

57

14. Poszczególni kandydaci otrzymali następujące liczby głosów ważnych:

1.	 (nazwisko i imię — imiona) zgłoszony przez (nazwa lub skrót nazwy komitetu wyborczego)					
2.						
3.						
4.	Nazwisko i imię - <i>skreślonego kandydata pozostaje</i>	X	X	X	X	X
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						
10.						
.....						
Razem						

Uwaga:

Suma głosów oddanych na wszystkich kandydatów (rubryka „Razem” pkt 14) **musi być równa** liczbie głosów ważnych z pkt 13. Liczba głosów uzyskanych przez któregokolwiek z kandydatów **nie może być większa** niż liczba z pkt 13.

GŁOSY ważne w wyborach do Senatu

– pakiety – pkt 104 Wytycznych PKW

58

Po sprawdzeniu prawidłowości danych OKW pakuje karty ważne z głosami ważnymi w **pakiet**.

Pakiet należy opieczętować i opisać:

**Głosy ważne z kart ważnych
w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej
Polskiej w dniu 13 października 2019 r.**

.....
(liczba)

(pieczęć
Komisji)

Ustalenie wyników głosowania

— pkt 105 i 106 Wytycznych PKW

- punkt IV. protokołu głosowania – UWAGI I ADNOTACJE

59

Następnie komisja wypełnia w pozostałych punktach (15 – 22) protokoły głosowania.

Czynność wykonuje się odrębnie w protokole głosowania na listy kandydatów na posłów i w protokole głosowania na kandydatów na senatora.

Sporządzenie protokołu głosowania i podanie go do publicznej wiadomości – pkt 108-120 Wytycznych PKW

60

➤ Po ręcznym sporządzeniu projektów protokołów głosowania na listy kandydatów na posłów i na kandydatów na senatora w celu przygotowania ostatecznej treści protokołów, OKW wprowadza dane do systemu informatycznego Wsparcie Organów Wyborczych (WOW).

➤ **Jeżeli obwodowa komisja nie ma obsługi informatycznej w swojej siedzibie lub zachodzą przeszkody w wykorzystaniu systemu informatycznego, sporządza ręcznie protokół głosowania.**

Sporządzenie protokołów głosowania i podanie ich do publicznej wiadomości – pkt 108-120 Wytycznych PKW

61

OKW nr ...

Ręcznie sporządzony projekt protokołu głosowania

Wprowadzenie danych z projektów protokołów głosowania odrębnie dla wyborów do Sejmu i do Senatu do aplikacji „Protokoły obwodowe” WOW

Porównanie wydruków z aplikacji WOW z ustalonymi wynikami głosowania w ręcznie sporządzonych projektach protokołów

Sprostowanie błędów i wyjaśnienie ostrzeżeń – jeśli wystąpiły

Ciąg dalszy

Sporządzenie protokołu głosowania i podanie go do publicznej wiadomości – pkt 109-120 Wytycznych PKW

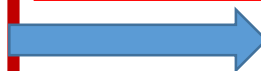

62

Komisja **zobowiązana jest** sprawdzić zgodność danych z wydrukowanymi projektami protokołów z ustalonymi wynikami głosowania.

Sprawdzenia dokonuje się **poprzez odczytanie na głos** danych z wydrukowanych projektów protokołów, odrębnie z wyborów do Sejmu i do Senatu, i porównanie ich z danymi z ręcznie sporządzonych projektów protokołów przekazanych osobie odpowiedzialnej za obsługę informatyczną komisji.

[Ciąg dalszy](#)

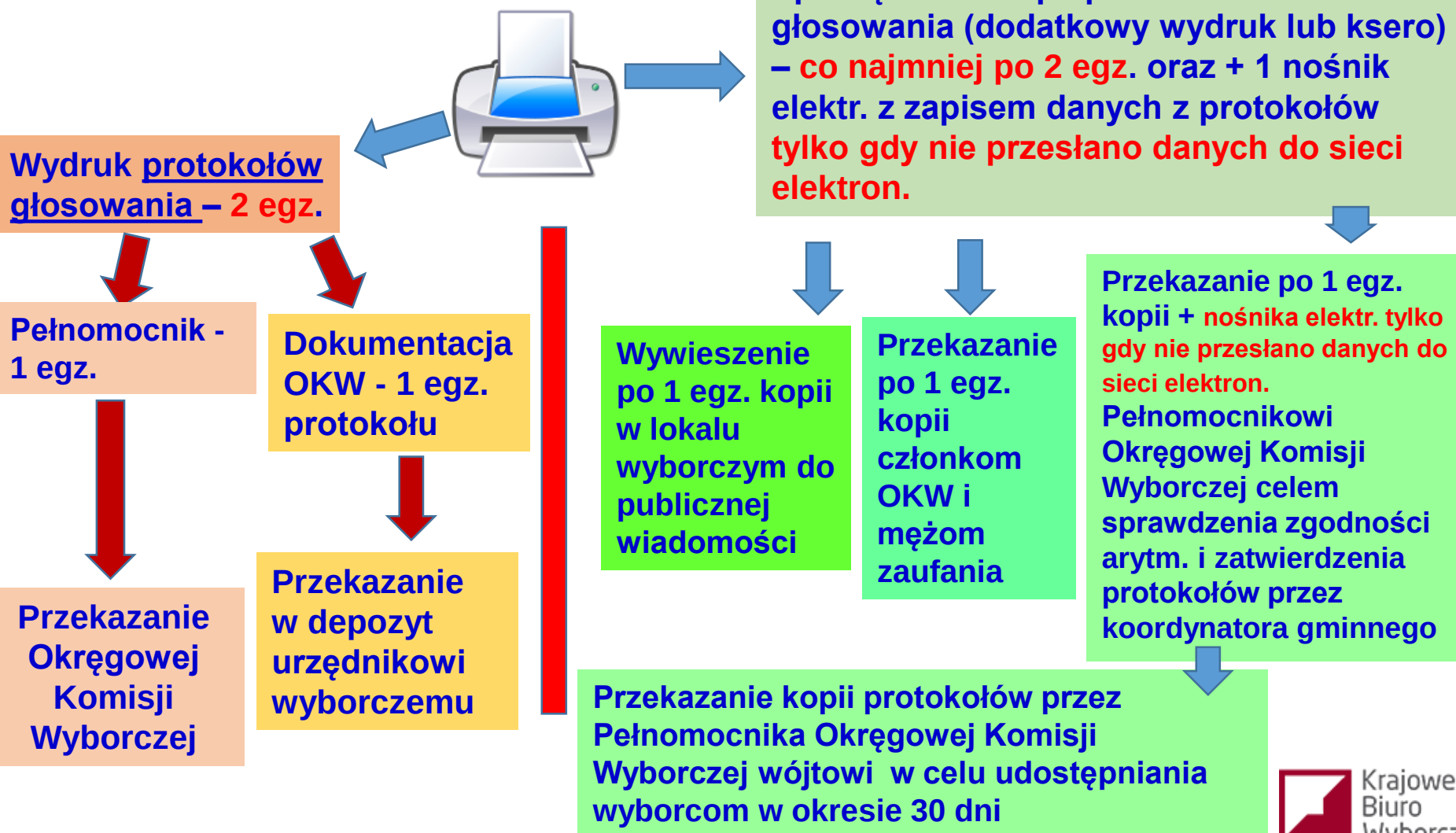

Sporządzenie protokołu głosowania i podanie go do publicznej wiadomości – pkt 109-120 Wytycznych PKW

63

Po potwierdzeniu zgodności danych

Sporządzenie protokołu głosowania i podanie go do publicznej wiadomości – pkt 109-120 Wytycznych PKW

64

Procedura wprowadzania danych do aplikacji oraz sprawdzenia poprawności sporządzenia projektów protokołów głosowania.

Sprawdzanie danych z ręcznie sporządzonych projektów protokołów, odrębnie dla wyborów do Sejmu i do Senatu, odbywa się w następujący sposób:

1. Przewodniczący lub zastępca przewodniczącego OKW przekazuje osobie odpowiedzialnej za obsługę informatyczną sporządzone przez OKW projekty protokołów głosowania w obwodzie;
 - Operator informatycznej obsługi OKW, zwany dalej „operatorem OKW”, w obecności wszystkich obecnych członków OKW wprowadza wszystkie dane z projektów protokołów do aplikacji.
 - W trakcie wprowadzania danych aplikacja może sygnalizować na ekranie monitora błędy (w kolorze czerwonym) i ostrzeżenia (w kolorze niebieskim).
 - **BŁĘDY** – powodują bezwzględną konieczność skorygowania danych zgodnie ze stanem faktycznym.
 - Mimo tej sygnalizacji przygotowane dane liczbowe należy wprowadzić do końca, a następnie postępować jak w ppkt 2 i 3.

Sporządzenie protokołu głosowania i podanie go do publicznej wiadomości – pkt 109-120 Wytycznych PKW

65

- W przypadku gdy po wprowadzeniu wszystkich danych liczbowych aplikacja sygnalizuje **błędy lub błędy i ostrzeżenia**, należy wydrukować zestawienie błędów.
- Następnie **obowiązkiem OKW jest ustalenie przyczyny błędu i jego usunięcie** przez wprowadzenie w odpowiednich rubrykach prawidłowych danych liczbowych, **bowiem bez usunięcia błędów protokół nie może zostać wydrukowany**.
- W tym celu OKW powinna przeanalizować treść zestawienia błędów, sprawdzić odpowiednie dane liczbowe na arkuszach pomocniczych, sprawdzić prawidłowość działań arytmetycznych, a jeśli to jest konieczne – powtórzyć czynności związane z ustaleniem wyników głosowania (powtórzyć liczenie kart).
- **Wydrukowane zestawienie błędów podpisują wszystkie osoby wchodzące w skład komisji uczestniczące w ustalaniu wyników głosowania oraz opatruje się je pieczęcią komisji. Dokument ten nie jest przekazywany do Okręgowej Komisji Wyborczej, lecz pozostaje w dokumentacji OKW;**

Sporządzenie protokołu głosowania i podanie go do publicznej wiadomości – pkt 109-120 Wytycznych PKW

66

3. W przypadku gdy aplikacja nie sygnalizuje błędów (zostały usunięte lub ich nie było), a jedynie sygnalizuje **ostrzeżenia**, obowiązkiem OKW jest:
- przeanalizowanie treści ostrzeżeń;
 - w razie stwierdzenia ich zasadności – dokonanie korekty danych liczbowych;
 - jeżeli OKW, po analizie ostrzeżeń, dojdzie do wniosku, że dane liczbowe są prawidłowe, powinna wpisać w aplikacji uzasadnienie zajętą stanowiska, które znajdzie się na wydruku raportu ostrzeżeń;
 - **raport ostrzeżeń podpisują wszystkie osoby wchodzące w skład OKW, uczestniczące w ustalaniu wyników głosowania oraz opatruje się go pieczęcią OKW;**
 - **wydruk raportu ostrzeżeń OKW przekazuje wraz z protokołem do Okręgowej Komisji Wyborczej;**

Sporządzenie protokołu głosowania i podanie go do publicznej wiadomości – pkt 109-120 Wytycznych PKW

67

4. Jeśli aplikacja nie sygnalizowała błędów lub zostały one usunięte **należy wydrukować projekty protokołów głosowania.**

Awaria drukarki lub inne przeszkody w wydrukowaniu projektów protokołów głosowania nie zwalniają OKW posiadającej obsługę informatyczną z obowiązku wprowadzenia do aplikacji danych ze sporządzonych ręcznie projektów protokołów głosowania;

5. OKW zobowiązana jest sprawdzić zgodność danych z wydrukowanymi projektami protokołów z ustalonymi wynikami głosowania;

Sporządzenie protokołu głosowania i podanie go do publicznej wiadomości – pkt 109 – 120 Wytycznych PKW

68

Procedura wprowadzania danych do aplikacji oraz sprawdzenia poprawności sporządzenia projektów protokołów głosowania.

- Na każdym etapie prac w aplikacji, oprócz operatora OKW, **powinni brać udział wszyscy członkowie OKW obecni w lokalu wyborczym, w tym przewodniczący lub jego zastępca;**
- Przy tych czynnościach mogą być też obecni mężowie zaufania i obserwatorzy społeczni oraz obserwatorzy międzynarodowi.
- **Po wydrukowaniu z aplikacji projektów protokołów głosowania na listy kandydatów na posłów i kandydatów na senatora, jakakolwiek zmiana w danym projekcie protokołu, powoduje konieczność ponownego wydruku tego projektu protokołu.**

Sporządzenie protokołu głosowania i podanie go do publicznej wiadomości – pkt 109-120 Wytycznych PKW

69

- Wydrukowane protokoły głosowania na listy kandydatów na posłów i odrębnie na senatorów, **w czterech egzemplarzach** (w wytycznych określone jako dwa oryginały i dwie kopie), podpisują wszyscy członkowie OKW obecni przy ich sporządzeniu, także ci, którzy wnieśli do niego uwagi;
- **Wszystkie egzemplarze protokołów opatruje się pieczęcią komisji;**
- Powyższe obowiązki dotyczą zarówno OKW, w których protokoły zostały sporządzone za pomocą wydruku, jak i OKW, w których z powodów technicznych protokoły zostały sporządzone ręcznie;

SPORZĄDZENIE PROTOKOŁU

70

- Należy uważać, by parafy członków komisji nie były umieszczane na kodzie symbolu systemu informatycznego.
- Należy sprawdzić, czy wszystkie strony protokołów zawierają ten sam unikatowy kod protokołu.

Przykład

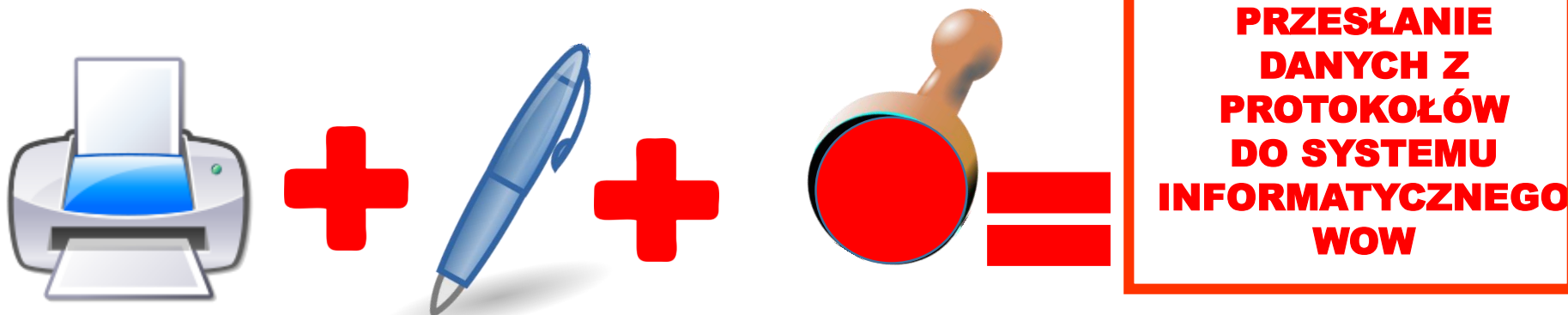
- Należy sprawdzić, czy protokoły są kompletne tj. czy zawierają wszystkie strony.
- Należy sprawdzić, czy protokoły podpisali wszyscy członkowie komisji obecni przy tej czynności. Czy umieszczono parafy wszystkich członków komisji na każdej stronie protokołów.
- Należy sprawdzić, czy do protokołów dołączono wszystkie załączniki wynikające z wpisów w poz. 15-22 protokołów.
- Należy sprawdzić, czy protokoły zostały opatrzone pieczęcią obwodowej komisji wyborczej.

PRZESŁANIE DANYCH Z PROTOKOŁÓW DO SYSTEMU INFORMATYCZNEGO WOW

71

Czynność ta może być wykonana dopiero po podpisaniu oraz parafovaniu protokołu przez wszystkich obecnych przy tej czynności członków OKW oraz opatrzeniu protokołu pieczęcią OKW.

Przesłania danych, w imieniu komisji dokonuje operator OKW.

Sporządzenie protokołu głosowania i podanie go do publicznej wiadomości – pkt 116 Wytycznych PKW

72

3. Po jednym egzemplarzu protokołów głosowania, po zabezpieczeniu przed wpływem warunków atmosferycznych (deszcz itp.) OKW wywiesza w miejscu łatwo dostępnym dla zainteresowanych i widocznym po zamknięciu lokalu.

Protokoły powinny być wywieszone w taki sposób, żeby możliwe było ich odczytanie także z wózka inwalidzkiego.

Wywieszenie protokołu głosowania winno nastąpić niezwłocznie po sporządzeniu protokołu, jednak nie wcześniej niż po godzinie 21.00.

Sporządzenie protokołu głosowania i podanie go do publicznej wiadomości – pkt 117-118 Wytycznych PKW

73

- Poza przypadkami nadzwyczajnych wydarzeń (np. katastrofa budowlana dotycząca budynku, w którym znajduje się lokal wyborczy), OKW nie może opuścić lokalu wyborczego przed wywieszeniem kopii protokołu głosowania.
- Przewodniczący OKW ustala z członkami OKW sposób komunikowania się w razie potrzeby zwołania posiedzenia w przypadku nieprzyjęcia protokołu przez pełnomocnika Okręgowej Komisji Wyborczej lub przez Okręgową Komisję Wyborczą.
- Członkowie OKW zobowiązani są do pozostawiania w gotowości do wzięcia udziału w ewentualnym posiedzeniu OKW w takim przypadku.

PRZEKAZANIE PROTOKOŁÓW GŁOSOWANIA OKRĘGOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

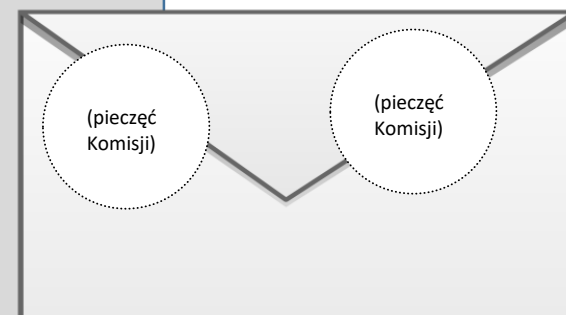
– pkt 121 Wytycznych PKW

74

Jeden egzemplarz protokołu głosowania na listy na posłów wraz ze wszystkimi załącznikami do niego jeśli były sporządzone tj. adnotacje komisji, które nie zmieściły się w protokole, ewentualne zarzuty wniesione przez mężów zaufania i/lub członków komisji oraz zajętych wobec nich stanowiskiem komisji umieszcza się **w pierwszej kopercie**, którą zakleja się, pieczętuje na złączeniach oraz opisuje:

„Wybory do Sejmu
Okręg wyborczy nr
Obwód głosowania nr Gmina
Adres siedziby Obwodowej Komisji Wyborczej
.....”

PRZEKAZANIE PROTOKOŁÓW GŁOSOWANIA OKRĘGOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

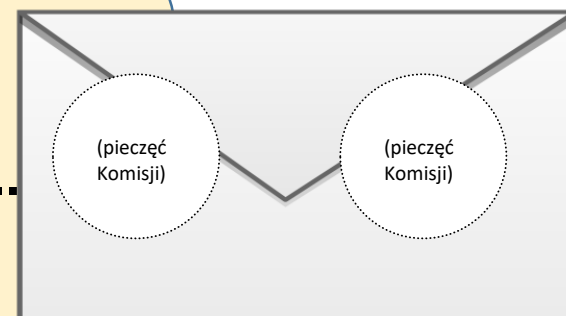
– pkt 121 Wytycznych PKW

75

Jeden egzemplarz protokołu głosowania na kandydatów (kandydata) na senatora wraz ze wszystkimi załącznikami do niego jeśli były sporządzone tj. adnotacje komisji, które nie zmieściły się w protokole, ewentualne zarzuty wniesione przez mężów zaufania i/lub członków komisji oraz zajęтым wobec nich stanowiskiem komisji umieszcza się w drugiej kopercie, którą zakleja się, pieczętuje na złączeniach oraz opisuje:

„Wybory do Senatu
Okręg wyborczy nr
Obwód głosowania nr Gmina
Adres siedziby Obwodowej Komisji Wyborczej
.....”

PRZEKAZANIE PROTOKOŁÓW GŁOSOWANIA OKRĘGOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

– pkt 121 i 123 Wytycznych PKW

W trzeciej kopercie umieszcza się:

**protokół głosowania na listy kandydatów na posłów oraz protokół
głosowania na kandydatów na senatora**, wraz ze wszystkimi załącznikami –
pkt 124 ppkt 1 Wytycznych PKW;

**Przewodniczący OKW lub jego zastępca przekazuje niezwłocznie wójtowi, za
pośrednictwem pełnomocnika Okręgowej Komisji Wyborczej – *pkt 119 Wytycznych
PKW.***

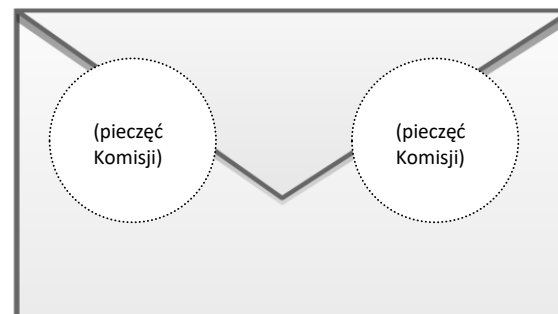
**Protokół głosowania
w wyborach do Sejmu i do Senatu
Obwód głosowania nr Gmina
Adres siedziby Obwodowej Komisji Wyborczej
.....”**

PRZEKAZANIE PROTOKOŁÓW GŁOSOWANIA OKRĘGOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

77

W czwartej kopercie umieszcza się: raport lub raporty ostrzeżeń (jeśli zostały sporządzone) oraz **nośnik elektroniczny – TYLKO** gdy OKW miała obsługę informatyczną, a **dane z protokołów nie zostały wcześniej przesłane** za pomocą sieci elektronicznego przekazywania danych.

PRZEKAZANIE PROTOKOŁÓW GŁOSOWANIA OKRĘGOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

78

Wskazane w poprzednich slajdach dokumenty w kopertach **1 - 4** należy przekazać wyłącznie pełnomocnikowi Okręgowej Komisji Wyborczej lub osobie przez niego upoważnionej, a ich przekazanie potwierdza się na piśmie.

W czasie przewożenia i przekazywania kopert z protokołami mogą być obecni mężowie zaufania i obserwatorzy międzynarodowi.

PRZEKAZANIE PROTOKOŁU GŁOSOWANIA OKRĘGOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

79

Najczęstsze błędy techniczne popełniane przez OKW, które powodują konieczność ponownego sporządzenia protokołu lub też dokonania zmian w protokole:

- brak odcisniętej pieczęci na protokole,
- brak części podpisów członków OKW na protokole,
- protokół został dostarczony jako niekompletny – brak strony lub dołączono stronę (strony) z innej wersji protokołu,
- dostarczono pustą kopertę.

POSTĘPOWANIE Z DOKUMENTAMI Z WYBORÓW – pkt 135-138 Wytycznych PKW

80

Po sporządzeniu protokołów głosowania i podaniu ich do publicznej wiadomości OKW składa do opakowań zbiorczych osobno:

sporządzone wcześniej, opisane pakiety zawierające posegregowane:

- karty nieważne,
- karty ważne,
- niewykorzystane karty do głosowania.

Do opakowania zbiorczego przeznaczonego na karty do głosowania, nie można pakować żadnych innych dokumentów z wyborów oraz materiałów biurowych lub wyposażenia komisji.

Po dokładnym zamknięciu opakowanie zbiorcze zapieczętowuje się, przy użyciu pieczęci komisji, w sposób uniemożliwiający jego otwarcie bez naruszenia odcisku pieczęci.

W przypadku użycia worków do przygotowania opakowań zbiorczych, komisja zamyka worek oklejając go dokładnie taśmą klejącą i nakłada plombę strunową, jeżeli została przekazana komisji.

POSTĘPOWANIE Z DOKUMENTAMI Z WYBORÓW – pkt 135-138 Wytycznych PKW

81

W odrębnym pakiecie – drugim - powinny być zapakowane:

- drugie egzemplarze protokołów głosowania,
- spis wyborców wraz z dołączonymi do niego zaświadczeniami o prawie do głosowania i aktami pełnomocnictwa,
- lista wyborców, którzy udzielili pełnomocnictwa do głosowania, na której komisja odnotowywała fakt głosowania przez pełnomocnika,
- pakiety zawierające koperty zwrotne (**bez kart do głosowania!!!**),
- zarejestrowany przez mężów zaufania przebieg czynności OKW, o ile został dołączony jako dokument z wyborów,
- wszystkie arkusze pomocnicze i niewykorzystane formularze protokołu (także błędnie wypełnione),
- wadliwie sporządzone protokoły głosowania,
- drugie egzemplarze raportu ostrzeżeń.

Pakiet zawierający ww. dokumenty opisuje się, pieczętuje i zabezpiecza przed możliwością niekontrolowanego otwarcia.

Pakiety z kartami do głosowania i ww. materiały wyborcze będą podlegały przekazaniu do właściwych archiwów państwowych.

POSTĘPOWANIE Z DOKUMENTAMI Z WYBORÓW – pkt 135-138 Wytycznych PKW

82

Kolejny - trzeci - pakiet stanowiący odrębną paczkę, którą opisuje się i pieczętuje powinien zawierać pozostałą dokumentację z działalności OKW, w tym:

- protokoły posiedzeń i uchwały,
- inne dokumenty z pracy OKW m. in. protokoły, pokwitowania i potwierdzenia przyjęcia lub przekazania dokumentów i materiałów
- dokumenty wytworzone przez OKW w związku z przeprowadzeniem głosowania przy zastosowaniu urny pomocniczej.

PLOMBY WYBORCZE

Urzędnicy wyborczy oraz członkowie OKW otrzymają do swojej dyspozycji plomby typu:

**plomba
jednorazowa -
naklejka foliowa**

plomba strunowa

Każda z plomb jest opatrzona unikatowym numerem.

PLOMBOWANIE WORKA PRZY ZASTOSOWANIU PLOMBY STRUNOWEJ

84

- Upewnić się, że w worku umieszczono pakiety zawierające karty ważne, nieważne i niewykorzystane do głosowania.
- Ciasno „zrolować” wlot worka.
- Okleić wlot worka taśmą klejącą.

PLOMBOWANIE WORKA PRZY ZASTOSOWANIU PLOMBY STRUNOWEJ

85

- Nałożyć plombę strunową w sposób uniemożliwiający jej ściągnięcie z worka.
- Worek można bezpiecznie transportować.

W przypadku, gdy worek zostanie zabezpieczony plombą strunową, bez uprzedniego zabezpieczenia taśmą klejącą, plomba może zostać rozerwana.

Unikatowy numer plomby przewodniczący OKW wpisuje do wewnętrznego protokołu.

POSTĘPOWANIE Z NAKLEJKĄ FOLIOWĄ

86

OKW otrzymają także plomby (nalepki foliowe).

Biała - naklejona na plombę etykieta, przeznaczona jest na odciski pieczęci obwodowej komisji wyborczej.

Naklejka foliowa, w przypadku jej naruszenia po uprzednim naklejeniu na powierzchnię przedmiotu (obiektu) chronionego, informuje o nieuprawnionej ingerencji poprzez pojawienie się na powierzchni plomby, ukośnych napisów „OPEN VOID”.

OKW zobowiązana jest do ewidencjonowania użycia plomb.

POSTĘPOWANIE Z DOKUMENTAMI Z WYBORÓW – pkt 135-138 Wytycznych PKW

87

Po otrzymaniu informacji o przyjęciu protokołów głosowania przez Okręgową Komisję Wyboczą przewodniczący OKW przekazuje w depozyt urzędnikowi wyborczemu:

- 1/ wszystkie opakowania zbiorcze zawierające karty do głosowania,
- 2/ paczkę z materiałami wyborczymi dot. przeprowadzonego głosowania stanowiącymi dokumentację niearchiwalną, podlegającymi przekazaniu do archiwum państwowym,
- 3/ pakiet z dokumentami z wyborów z pracy OKW stanowiącymi dokumentację archiwalną.

Ponadto przewodniczący OKW przekazuje:

- a/ pieczęć komisji,
- b/ nieużyte plomby wyborcze,
- c/ osłony na spis wyborców,
- d/ nakładki na karty do głosowania sporządzone w alfabecie Braille'a.

Sposób przekazania należy uzgodnić wcześniej z osobami, którym materiały te są przekazywane.

